CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Zasady oceniania rozwiązań zadań**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Język angielski**
Poziom:	**Poziom podstawowy**
Formy arkusza:	MJAP-P0-100, MJAP-P0-200, MJAP-P0-400
Termin egzaminu:	22 sierpnia 2023 r.
Data publikacji dokumentu:	24 sierpnia 2023 r.

Zasady oceniania zadań zamkniętych oraz zadań otwartych krótkiej odpowiedzi

Zadania zamknięte

1 pkt – poprawna odpowiedź.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadania otwarte sprawdzające znajomość środków językowych

W zadaniach otwartych sprawdzających znajomość środków językowych wymagana jest pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna.

Zadanie otwarte sprawdzające rozumienie tekstów pisanych

1. Odpowiedź musi być komunikatywna dla odbiorcy, zgodna z poleceniem oraz musi wskazywać, że zdający zrozumiał tekst.
2. O ile zasady oceniania określone dla danego zadania nie stanowią inaczej, odpowiedź nie jest akceptowana, jeśli zdający:
   - popełnia błędy, które
     - zmieniają znaczenie wyrazu
     - powodują, że użyty wyraz nie byłby zrozumiany przez odbiorcę jako wyraz, którym zdający powinien uzupełnić tekst
     - powodują, że odpowiedź jest niejasna, dwuznaczna lub wieloznaczna
   - używa zapisu odzwierciedlającego brzmienie wyrazu zamiast zapisu w poprawnej formie ortograficznej
   - udziela odpowiedzi, która:
     - nie jest wystarczająco precyzyjna, np. *przeprowadzić się* zamiast *przeprowadzić się do Meksyku* w zadaniu 5.4.
     - nie łączy się logicznie i/lub nie jest spójna z fragmentami tekstu otaczającymi lukę; nie jest logiczną odpowiedzią na pytanie, np. *sierpień* zamiast *tydzień* w zadaniu 5.6.
   - udziela dwóch odpowiedzi, z których jedna jest poprawna, a druga – błędna, np. *robić zdjęcia i zrezygnowała z nurkowania* zamiast *robić zdjęcia* w zadaniu 5.5.
   - podaje poprawną odpowiedź, ale uzupełnia ją elementami, które nie są zgodne z tekstem, np. *wyjechać do Meksyku i być ekspedientką* zamiast *wyjechać/przeprowadzić się do Meksyku* w zadaniu 5.4.
   - udziela odpowiedzi w innym języku niż wymagany w danym zadaniu, np. *diving equipment* zamiast *mieć sprzętu do nurkowania* w zadaniu 5.7.
3. Jeżeli lukę należy uzupełnić dłuższym fragmentem tekstu lub zadanie wymaga odpowiedzi pełnym zdaniem, kluczowe jest przekazanie komunikatu.

Uwaga!

1. W zasadach oceniania rozwiązań zadań ustalanych dla konkretnych zadań w arkuszu egzaminacyjnym mogą zostać określone wyjątki od powyższych zasad, np. dopuszczające uzgodniony katalog błędów w przypadku danego wyrazu.
2. Akceptowane są również odpowiedzi nieujęte w zasadach oceniania, jeżeli są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Rozumienie ze słuchu

Zadanie 1.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024[1]		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
1.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiadane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka […].*	II.5) Zdający znajduje w wypowiedzi określone informacje.	T
1.2.			F
1.3.			F
1.4.			T
1.5.			F

Zadanie 2.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**	
2.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiadane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka […].*	II.3) Zdający określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi.	B
2.2.		II.3) Zdający określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi.	F
2.3.		II.2) Zdający określa główną myśl wypowiedzi […].	D
2.4.		II.4) Zdający określa kontekst wypowiedzi […].	E
2.5.		II.2) Zdający określa główną myśl wypowiedzi […].	A

[1] Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 10 czerwca 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. z 2022 r., poz. 1246).

Zadanie 3.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**	
3.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu złożoności, wypowiadane w naturalnym tempie, w standardowej odmianie języka […].*	II.2) Zdający określa główną myśl wypowiedzi […].	B
3.2.		II.4) Zdający określa kontekst wypowiedzi […].	C
3.3.		II.6) Zdający układa informacje w określonym porządku.	C
3.4.		II.5) Zdający znajduje w wypowiedzi określone informacje.	B
3.5.		II.5) Zdający znajduje w wypowiedzi określone informacje.	B

Rozumienie tekstów pisanych

Zadanie 4.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
4.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie […] wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności […].*	III.1) Zdający określa główną myśl […] fragmentu tekstu.	F
4.2.			E
4.3.			D
4.4.			A

Zadanie 5.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**	
5.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie […] wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności […].*	III.4) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	D
5.2.		III.1) Zdający określa główną myśl tekstu […].	C
5.3.		III.2) Zdający określa intencje nadawcy/autora wypowiedzi.	A

<table>
<tr><th rowspan="2">Zadanie</th><th colspan="3">Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024</th></tr>
<tr><th>Wymagania ogólne</th><th colspan="2">Wymagania szczegółowe</th></tr>
<tr><td>5.4.</td><td rowspan="4">II. Rozumienie wypowiedzi.

Zdający rozumie […] wypowiedzi pisemne
o umiarkowanym stopniu złożoności […].

V. Przetwarzanie wypowiedzi.

Zdający zmienia formę przekazu […] pisemnego […].

I. Znajomość środków językowych.

Zdający posługuje się dość bogatym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].</td><td rowspan="4">VIII.2) Zdający przekazuje […] w języku polskim […] informacje sformułowane w […] języku obcym.</td><td rowspan="4">III.4) Zdający znajduje w tekście określone informacje.

III.7) Zdający wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście.</td></tr>
<tr><td>5.5.</td></tr>
<tr><td>5.6.</td></tr>
<tr><td>5.7.</td></tr>
</table>

Uszczegółowienia do zadania 5.

Zasady oceniania
1 pkt – poprawna odpowiedź.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Zadanie 5.4.

Kluczowe jest przekazanie informacji, że autorka przeprowadziła się do Meksyku.

<table>
<tr><th colspan="2">Odpowiedź oczekiwana (1pkt)</th></tr>
<tr><td colspan="2">przeprowadzić się do Meksyku</td></tr>
<tr><th colspan="2">Przykładowe akceptowane odpowiedzi (1pkt)</th></tr>
<tr><td>wyjechać/pojechać/przenieść/ się do Meksyku
zamieszkać w Meksyku
przeprowadzić się do Mexico</td><td>odpowiedź akceptowana</td></tr>
</table>

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi nieujęte w zasadach oceniania, które są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Przykładowe **niepoprawne** odpowiedzi (0 pkt)	
mieszkać w centrum Londynu zamieszkać na wodzie / nad wodą pokonać strach przed wodą nurkować w Meksyku	odpowiedź jest niezgodna z tekstem
przeprowadzić się	odpowiedź jest niewystarczająco precyzyjna
rzucić pracę odejść ze swojej pracy sprzedać swój dom pracować pod wodą / nurkować odkryć nowe pasje	odpowiedź nie łączy się logicznie z fragmentem tekstu otaczającym lukę
quit my job	odpowiedź w innym języku niż wymagany w zadaniu
sprzedać dom i wyprowadzić się do Meksyku	przekroczony limit wyrazów

Zadanie 5.5.

Kluczowe jest wskazanie, że Jane Palmer, po pozbyciu się strachu przed wodą i nauczeniu się nurkowania, zaczęła robić zdjęcia pod wodą.

Odpowiedź **oczekiwana** (1pkt)	
robić zdjęcia	
Przykładowe **akceptowane** odpowiedzi (1pkt)	
wykonywać fotografie/zdjęcia fotografować (życie/świat) robić zdjęcia w oceanie	odpowiedź akceptowana

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi nieujęte w zasadach oceniania, które są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Przykładowe **niepoprawne** odpowiedzi (0 pkt)	
przekonywać znajomych do nurkowania robić/malować obrazy	odpowiedź jest niezgodna z tekstem
zdjęcia	odpowiedź jest niewystarczająco precyzyjna
sfotografować podwodny świat	odpowiedź nie łączy się logicznie z fragmentem tekstu otaczającym lukę

Zadanie 5.6.

Kluczowe jest wskazanie, że kurs nurkowania dla osób początkujących trwa tydzień.

Odpowiedź **oczekiwana** (1pkt)	
tydzień	
Przykładowe **akceptowane** odpowiedzi (1pkt)	
7/siedem dni jeden/(cały) tydzień / przez tydzień	odpowiedź akceptowana

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi nieujęte w zasadach oceniania, które są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Przykładowe **niepoprawne** odpowiedzi (0 pkt)	
(cały) weekend nieograniczony czas przez wakacje	odpowiedź jest niezgodna z tekstem
parę dni	odpowiedź jest niewystarczająco precyzyjna
tydzień nurkowania w jaskiniach	odpowiedź poprawna uzupełniona elementem niezgodnym z tekstem

Zadanie 5.7.

Kluczowe jest wskazanie, że uczestnicy kursu nie potrzebują posiadać własnego sprzętu do nurkowania.

Odpowiedź **oczekiwana** (1pkt)	
posiadać sprzętu do nurkowania	
Przykładowe **akceptowane** odpowiedzi (1pkt)	
posiadać własnego sprzętu	wyraz *do nurkowania* może być pominięty
mieć/kupować/brać sprzętu/stroju/wyposażenia/ekwipunku do nurkowania	akceptowane jest użycie wyrażeń o zbliżonym znaczeniu do wyrażenia *posiadać*
sprzętu dopłacać/płacić za sprzęt zadbać o wyposażenie	odpowiedź akceptowana

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi nieujęte w zasadach oceniania, które są merytorycznie poprawne i spełniają wszystkie warunki zadania.

Przykładowe **niepoprawne** odpowiedzi (0 pkt)	
kupować potrzebnych rzeczy	odpowiedź jest niewystarczająco precyzyjna
mieć instruktora / płacić	odpowiedź niezgodna z tekstem
mieć sprzętu pływackiego	odpowiedź poprawna uzupełniona elementem niezgodnym z tekstem
doświadczenia dobrze nurkować (od razu) pływać	odpowiedź nie łączy się logicznie z fragmentem tekstu otaczającym lukę

Zadanie 6.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymagania szczegółowe**	
6.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie […] wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności […].*	III.4) Zdający znajduje w tekście określone informacje.	A
6.2.			D
6.3.			B
6.4.			D
6.5.		III.1) Zdający określa główną myśl tekstu […].	B

Zadanie 7.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
7.1.	II. Rozumienie wypowiedzi. *Zdający rozumie […] wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu złożoności […].*	III.5) Zdający rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.	E
7.2.			A
7.3.			D
7.4.			C

Znajomość środków językowych

Zadanie 8.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
8.1.	I. Znajomość środków językowych. *Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].*	I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].	C
8.2.			B
8.3.			B

Zadanie 9.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
9.1.	I. Znajomość środków językowych. *Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].*	I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].	C
9.2.			B
9.3.			B
9.4.			A

Zadanie 10.

Zadanie	Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024		Poprawna odpowiedź
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
10.1.	I. Znajomość środków językowych. *Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].*	I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].	*there*
10.2.			*for*
10.3.			*be/prove/become/ seem*

Przykłady odpowiedzi **niepoprawnych** (0 pkt)	
10.1.	they/you/people/world
10.2.	since/during/in/over/that/to/too/every
10.3.	have/very

Zadanie 11.

Zadanie	**Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024**		**Poprawna odpowiedź**
	Wymaganie ogólne	**Wymaganie szczegółowe**	
11.1.	I. Znajomość środków językowych. *Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].*	I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].	*will not / won't get promoted / won't get a promotion*
11.2.			*do not / don't have to* *will not / won't have to*
11.3.			*managed to pass*

Przykłady odpowiedzi **niepoprawnych** (0 pkt)	
11.1.	don't get promoted / don't get promote will get promoted not get promoted won't get promote
11.2.	did not have to haven't to aren't having to
11.3.	managed passing / a pass

Wypowiedź pisemna

Zadanie 12.

W czasie wakacji wybrałeś(-aś) się ze swoim bratem w podróż po Polsce kamperem. W e-mailu do kolegi z Anglii:

- **wyjaśnij, dlaczego zdecydowaliście się na podróż kamperem**
- **opisz, w jaki sposób przygotowaliście się do tej podróży**
- **zrelacjonuj niespodziewane spotkanie, które miało miejsce w trakcie podróży**
- **zachęć kolegę do wspólnej podróży kamperem w przyszłym roku.**

Ogólne wymagania egzaminacyjne

I. Znajomość środków językowych.
Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].

III. Tworzenie wypowiedzi.
Zdający samodzielnie tworzy […] proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne […].

IV. Reagowanie na wypowiedzi.
Zdający […] reaguje w formie prostego tekstu pisanego w typowych sytuacjach […].

V. Przetwarzanie wypowiedzi.
Zdający zmienia formę przekazu […] pisemnego […].

Szczegółowe wymagania egzaminacyjne

I. Zdający posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) […].

V.2) Zdający opowiada o czynnościach […] i wydarzeniach z przeszłości […].

V.3) Zdający przedstawia fakty z przeszłości […].

V.4) Zdający przedstawia intencje […] i plany na przyszłość.

VII.3) Zdający […] przekazuje informacje i wyjaśnienia.

VII.5) Zdający wyraża i uzasadnia swoje […] intencje i pragnienia […].

VII.8) Zdający […] zachęca […].

VIII.3) Zdający przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim.

Każda wypowiedź jest oceniana przez egzaminatora w następujących kryteriach:

- treść
- spójność i logika wypowiedzi
- zakres środków językowych
- poprawność środków językowych.

Treść

W ocenie treści bierze się najpierw pod uwagę, do ilu podpunktów polecenia zdający się odniósł w swojej wypowiedzi, a następnie, ile z tych podpunktów rozwinął w zadowalającym stopniu. Za wypowiedź przyznaje się od 0 do 5 punktów, zgodnie z poniższą tabelą.

Do ilu podpunktów zdający się odniósł?	Ile podpunktów rozwinął?				
	4	3	2	1	0
4	5 pkt	4 pkt	3 pkt	2 pkt	2 pkt
3		3 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt
2			2 pkt	1 pkt	1 pkt
1				1 pkt	0 pkt
0					0 pkt

Przykładowo: za wypowiedź, w której zdający odniósł się do 2 podpunktów i oba rozwinął, przyznaje się 2 punkty.

Uszczegółowienia dotyczące oceniania treści

1. W ocenie treści egzaminator kieruje się:
   a. nadrzędnymi zasadami dotyczącymi sposobu oceniania wypowiedzi podanymi w punktach 2–17 poniżej oraz ustaleniami przyjętymi w danej sesji egzaminacyjnej dla konkretnego zadania
   b. w razie wątpliwości – rozważeniem następujących kwestii:
      – w jakim stopniu jako odbiorca czuje się poinformowany w zakresie kluczowego elementu podpunktu polecenia?
      – w jaki sposób zdający realizuje dany podpunkt, np. za pomocą ilu zdań i jakich, za pomocą ilu czasowników/określników, jak złożona jest wypowiedź, jak wiele szczegółów przekazuje?
2. Należy uznać, że zdający **nie odniósł się** do danego podpunktu polecenia, jeśli
   a. nie realizuje tego podpunktu lub
   b. realizuje go w sposób niekomunikatywny.
3. Należy uznać, że zdający **odniósł się** do danego podpunktu polecenia, jeśli
   a. realizuje go w sposób komunikatywny, ale w minimalnym stopniu,
   b. rozbudowuje minimalną realizację podpunktu o dodatkową, komunikatywną informację.
4. Należy uznać, że zdający **rozwinął** dany podpunkt polecenia, jeśli odniósł się do niego w sposób bardziej szczegółowy, tzn. w realizacji podpunktu można wyodrębnić:
   a. przynajmniej trzy komunikatywne, minimalne odniesienia.
   b. jedno lub dwa bardziej rozbudowane, komunikatywne odniesienia.
5. W przypadku podpunktów polecenia, które składają się z dwóch członów
   a. jeśli zdający w minimalnym stopniu nawiązał do jednego członu, a drugiego nie zrealizował, należy uznać, że odniósł się do danego podpunktu
   b. jeśli zdający nawiązał do obydwu członów w minimalnym stopniu, należy uznać, że odniósł się do danego podpunktu
   c. jeśli zdający rozbudował swoją wypowiedź tylko w zakresie jednego członu, a drugiego nie zrealizował, należy uznać, że odniósł się do danego podpunktu

d. jeśli zdający odniósł się do obydwu członów i przynajmniej jeden z nich przedstawił w sposób bardziej szczegółowy, należy uznać, że rozwinął wypowiedź.

6. Wyrażenia takie jak np. *have a problem, ask for help, stop driving* traktowane są jako jedno odniesienie się do podpunktu polecenia.
7. Realizacja podpunktu polecenia za pomocą synonimicznych wyrazów/wyrażeń lub wzajemnie wykluczających się wyrazów/wyrażeń, lub za pomocą równorzędnych wyrazów/wyrażeń jest traktowana jako jedno odniesienie.
8. Pospolite modyfikatory takie jak np. *very, a little, some, much, many* oraz zaimki nie są traktowane jako kolejne odniesienie do danego podpunktu polecenia.
9. Nazwy własne nie są traktowane jako kolejne odniesienie do danego podpunktu polecenia, chyba że w wyraźny sposób wnoszą dodatkowe informacje.
10. Realizację poszczególnych podpunktów polecenia ocenia się w całej wypowiedzi; odniesienia do tego samego podpunktu polecenia mogą wystąpić w różnych częściach pracy.
11. Ten sam fragment tekstu nie może być traktowany jako realizacja dwóch różnych podpunktów polecenia.
12. Jeśli zdający traktuje poszczególne podpunkty polecenia jak zadawane pytania i tworzy wypowiedź przez odpowiadanie na te pytania, nie dbając o precyzyjne przekazanie informacji wymaganych w każdym podpunkcie polecenia, prowadzi to do obniżenia punktacji za treść oraz może powodować obniżenie punktacji za spójność i logikę wypowiedzi.
13. Jeżeli zdający realizuje podpunkt polecenia w sposób niestandardowy, budzący wątpliwość, to wymagany jest w wypowiedzi element, który wskazuje, że informacja dotyczy danego podpunktu polecenia i jest logicznie uzasadniona.
14. Jeżeli zdający realizuje podpunkt polecenia, ale komunikacja jest znacznie zaburzona na skutek użycia niewłaściwej struktury leksykalno-gramatycznej, podpunkt rozwinięty traktowany jest jako podpunkt, do którego zdający tylko się odniósł, a podpunkt, do którego zdający się odniósł, jako niezrealizowany.
15. Dopuszcza się udzielenie przez zdającego wymijającej odpowiedzi, np. *Nie wiem, kiedy…/ Nie wiem, co… / Nie wiem, dlaczego…*, jeśli odpowiedź taka spełnia warunki polecenia. Nie akceptuje się odpowiedzi nienaturalnych w danej sytuacji komunikacyjnej.
16. Jeżeli zdający realizuje kluczowy fragment wypowiedzi w języku polskim, uznaje się realizację podpunktu polecenia za niekomunikatywną,
17. Jeżeli zdający używa języka polskiego we fragmencie wypowiedzi, który nie jest kluczowy do realizacji polecenia, fragment w języku polskim nie jest brany pod uwagę w ocenie treści.

Zadanie 12.

W czasie wakacji wybrałeś(-aś) się ze swoim bratem w podróż po Polsce kamperem. W e-mailu do kolegi z Anglii:

- **wyjaśnij, dlaczego zdecydowaliście się na podróż kamperem**
- **opisz, w jaki sposób przygotowaliście się do tej podróży**
- **zrelacjonuj niespodziewane spotkanie, które miało miejsce w trakcie podróży**
- **zachęć kolegę do wspólnej podróży kamperem w przyszłym roku.**

Hi Robert,
I'm writing to tell you about my trip around Poland in a camper van.

• **wyjaśnij, dlaczego zdecydowaliście się na podróż kamperem**
VII.3) Zdający […] przekazuje informacje i wyjaśnienia. **VII.5) Zdający wyraża i uzasadnia swoje […] intencje i pragnienia […].**
Należy uznać każdą komunikatywną odpowiedź, w której zdający podaje przynajmniej jeden **powód/cel** podróży z wykorzystaniem kampera. Powód/cel może dotyczyć, np. • preferencji, intencji, zainteresowań, opinii, oczekiwanych przyjemności, np. *We decided to do it because we love being independent.* (odniósł się) • okoliczności, osób, wydarzeń, które miały wpływ na podjęcie tej decyzji, np. *A year ago my parents bought a camper van and allowed us to use it this year.* (odniósł się i rozwinął) • zalet/korzyści jakie umożliwia podróż kamperem, np. *We decided to do it because campsites are cheaper than hotels.* (odniósł się); *Camper vans make it easy to travel with pets and we could take our dog.* (odniósł się i rozwinął); *Camper vans are like a moving home. They have everything you could need: a bed, a sofa and even a shower and a toilet.* (odniósł się i rozwinął); Podany powód nie może wykluczać podróży kamperem. Jeżeli z kontekstu wynika, że zdający podróżował innym środkiem transportu niż kamper, to taka realizacja tego podpunktu polecenia nie jest akceptowana, np. *We wanted to spend each day in a different place so every morning we travelled from town to town by train or bus.* Spójniki „so", „because", nie są wymagane, jeżeli podane uzasadnienie jest naturalnym powodem wybierania się w podróż kamperem, np. *Travelling in a van gives the opportunity to stop and rest as needed. It's very convenient for us.* (odniósł się i rozwinął) Nie jest wymagane użycie czasu przeszłego. **Nie akceptuje się** odpowiedzi, w której zdający nie podaje powodu zdecydowania się na podróż kamperem, np. – przedstawia opinie/wrażenia dotyczące odbytej podróży kamperem, np. *The trip was wonderful because whenever we saw something interesting we stopped*. – opisuje/relacjonuje przebieg podróży kamperem, np. *Every morning we stopped to buy food and then prepared meals in our van. We never visited any restaurant*.

nie odniósł się	odniósł się	odniósł się i rozwinął
The trip was amazing.	We decided to travel this way because of the freedom camper vans bring.	It's the best way to travel cheap and you can also prepare your own meals whenever you like.
Each day we jumped into the van at 6 am and stopped every two hours.	We did it because driving is cheaper than flying.	We did it because driving is better than flying and we could travel with our dog.

• **opisz, w jaki sposób przygotowaliście się do tej podróży** **V.2) Zdający opowiada o czynnościach […] i wydarzeniach z przeszłości […].** **V.3) Zdający przedstawia fakty z […] przeszłości.**
Należy uznać każdą komunikatywną odpowiedź, w której zdający wyjaśnia, w jaki sposób przygotowywał/przygotowywali się do podróży kamperem. Za opis przygotowania się do podróży kamperem uznaje się odniesienie do przynajmniej **jednej czynności**, która miała miejsce przed rozpoczęciem podróży i była związana z przygotowaniami. Przygotowania mogą dotyczyć, np. • planu/celu podróży, wyboru trasy, poszukania informacji o regionie, np. *We planned to go to the south of Poland and found 8 cities to visit in 8 days*. (odniósł się i rozwinął) • zaopatrzenia się i/lub spakowania niezbędnych rzeczy, np. ubrań, produktów spożywczych, apteczki, środków czystości, dokumentów, np. *To be well prepared for the trip we bought some light clothes for the day and warmer ones for the night*. (odniósł się i rozwinął) • wyboru kampera i/lub zadbania o jego stan techniczny, wyposażenie, np. *We tidied up the camper.* (odniósł się) Uznaje się czynności/działania, których zdający i/lub jego brat <u>nie wykonywali osobiście</u> **pod warunkiem**, że z pracy jednoznacznie wynika, że przedstawione czynności wykonywane przez inne osoby dotyczyły przygotowań zdającego i/lub jego brata do podróży kamperem, np. *Our father is a car mechanic so he checked if our rented camper van did not need repair*. (odniósł się i rozwinął) Jeżeli zdający pisze o – przygotowaniach do podróży, ale nie kamperem, – przygotowaniach do podróży, która dopiero się odbędzie, – przygotowaniach do podróży zagranicznej, to taka realizacja tego podpunktu polecenia jest kwalifikowana <u>na poziom niższy</u>, np. *We wanted to feel safe so we booked train tickets two months before the trip.* (R→O) *I'll have to buy a new rucksack.* (O→NO); *We don't speak Italian, so we bought a phrase book.* (O→NO) Wymagane jest użycie **czasu przeszłego**. Jeżeli zdający przedstawia czynności/działania dotyczące przygotowania się do podróży kamperem, ale **używa czasu teraźniejszego**, to taka realizacja tego

podpunktu polecenia kwalifikowana jest na poziom niższy, np. *My brother prepares the list of things we have to take and asks me to pack them into a bag.* (R→O)		
nie odniósł się	**odniósł się**	**odniósł się i rozwinął**
We'll start the trip on Monday next week. In order not be hungry I buy snacks.	To feel safe, we downloaded some maps. Our parents helped us to rent a camper van.	To feel safe, we downloaded maps and packed a paper map just in case. A month before the trip we started to look for the best places to park the van for free.

• **zrelacjonuj niespodziewane spotkanie, które miało miejsce w trakcie podróży**
V.2) Zdający opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z przeszłości […].
Należy uznać każdą komunikatywną odpowiedź, w której zdający relacjonuje **przebieg** niespodziewanego spotkania. Za relacjonowanie przebiegu spotkania uznaje się odniesienie do przynajmniej **jednej czynności**, która miała miejsce w trakcie spotkania i/lub **opisanie, co się wydarzyło** w trakcie tego spotkania, np. *One day we met a famous football player. He gave us sport T-shirts and a football*. (odniósł się i rozwinął) Jako niespodziewane spotkanie akceptowane jest przypadkowe zobaczenie kogoś/jakiegoś zwierzęcia, natknięcie się na kogoś/jakieś zwierzę, a także np. na zebranie, zjazd czy imprezę, np. *We went to the park and saw there was a concert there*. (odniósł się) Nie jest wymagane poinformowanie, że przypadkowe spotkanie miało miejsce w trakcie podróży kamperem **pod warunkiem**, że z kontekstu pracy jasno wynika, że spotkanie miało miejsce, gdy zdający podróżował kamperem. Samo poinformowanie, że (w trakcie podróży kamperem) miało miejsce niespodziewane spotkanie, **nie jest traktowane** jako realizacja tego podpunktu polecenia oraz nie jest elementem rozwijającym. *During our trip, there was an unexpected meeting*. (nie odniósł się). Przedstawienie • opinii/wrażeń/reakcji • informacji o okolicznościach przypadkowego spotkania, które miało miejsce w trakcie podróży kamperem • zalet/korzyści uzyskanych dzięki temu spotkaniu jest traktowane jako element rozwijający **pod warunkiem**, że zdający realizuje kluczowy element tego podpunktu polecenia, czyli wskazuje co się działo/wydarzyło w trakcie takiego spotkania, np. *After the first night spent in a van we woke up very early, opened the door and saw a bear sleeping in front of the van.* (odniósł się i rozwinął)

Akceptowana jest taka realizacja tego podpunktu polecenia, w której zdający relacjonuje przypadkowe spotkanie, którego był świadkiem / które zaobserwował w trakcie podróży kamperem, np. *We saw a group of people running in the park.* (odniósł się)

Jeżeli zdający relacjonuje przebieg spotkania, które miało miejsce w trakcie podróży kamperem, ale nie było to spotkanie przypadkowe tylko zaplanowane, to taka realizacja tego podpunktu polecenia kwalifikowana jest na poziom niższy, np. *While planning the trip we promised our uncle to meet him and we did it. We spent with him the whole night.* (R→O)

Wymagane jest użycie **czasu przeszłego.** Jeżeli zdający realizuje ten podpunkt polecenia używając czasu teraźniejszego, to taka realizacja tego podpunktu polecenia kwalifikowana jest na poziom niższy.

Nie akceptuje się odpowiedzi, w której zdający stwierdza, że nie było żadnego przypadkowego spotkania, np. *During the whole trip we were alone. We didn't meet anybody.*

nie odniósł się	odniósł się	odniósł się i rozwinął
My mother told me to go and see uncle Tom.	During the trip we met a pop star.	In one of the towns, we met street performers and went for lunch with one of them.
I meet my girlfriend every day.	We saw Michael Brown.	One day we met my friend. We swam in the sea and saw big fish.

- **zachęć kolegę do wspólnej podróży kamperem w przyszłym roku.**

VII.8) Zdający […] zachęca […].
V.4) Zdający przedstawia […] nadzieje i plany na przyszłość […].

Należy uznać każdą komunikatywną odpowiedź, w której zdający zachęca kolegę do wspólnej podróży kamperem w przyszłym roku (niekoniecznie w Polsce).

Akceptowane są różne sposoby zachęcenia kolegi do wzięcia udziału we wspólnej podróży kamperem. Nie jest wymagane użycie wyrazów *zachęta, zachęcać*, np. *Let's go together next time.* (odniósł się)

Nie jest wymagane poinformowanie, że wspólna podróż kamperem, do której zdający zachęca kolegę odbędzie się w przyszłym roku **pod warunkiem**, że z kontekstu pracy wynika, że będzie to kolejna/przyszła podróż.

Informacja, że podróż odbędzie się w przyszłym roku nie jest traktowana jako element rozwijający. *Why don't we go on a trip to Italy next year*? (odniósł się)

Jeżeli zdający zachęca kolegę
- do podróży kamperem w przyszłości, ale z kontekstu pracy nie wynika, że będzie to ich wspólna podróż,
- do wspólnej podróży, ale z kontekstu pracy nie wynika, że będzie to podróż kamperem

<table>
<tr><td colspan="3">to taka realizacja tego podpunktu polecenia kwalifikowana jest <u>na poziom niższy</u>, np. You should go to the seaside next year. (O→NO); I think that travelling by train is much better than in a camper van. It’s less tiring. Let’s try it next year. (R→O)

Nie akceptuje się odpowiedzi, w której zdający, zniechęca kolegę do wspólnej podróży kamperem w przyszłym roku, np. But I don’t want you to travel in a camper van with me next year. It will not be easy for you.</td></tr>
<tr><th>nie odniósł się</th><th>odniósł się</th><th>odniósł się i rozwinął</th></tr>
<tr><td>Trips in a camper van are very stressful.

Do you have any ideas where to go next year?</td><td>Next year you should go with me.

Would you like to try travelling in a camper van with me?</td><td>Join me next year. I’m sure you’ll be satisfied. Such trips are cheap and comfortable.

Maybe we will go on such a trip together. You’ll like it. Write me back soon.</td></tr>
</table>

Spójność i logika wypowiedzi

W ocenie spójności i logiki wypowiedzi bierze się pod uwagę, czy i w jakim stopniu wypowiedź jest klarowna, funkcjonuje jako całość dzięki jasnym powiązaniom (np. leksykalnym, gramatycznym) wewnątrz zdań oraz między zdaniami lub akapitami i nie zawiera fragmentów, które są sprzeczne z ogólnie przyjętymi zasadami rozumowania.

2 pkt	Wypowiedź jest w całości spójna i logiczna zarówno na poziomie poszczególnych zdań, jak i całego tekstu LUB w wypowiedzi występują sporadyczne usterki w spójności i/lub logice.
1 pkt	Wypowiedź zawiera dość liczne usterki w spójności/logice na poziomie poszczególnych zdań i/lub całego tekstu.
0 pkt	Wypowiedź jest w znacznej mierze niespójna/nielogiczna; zbudowana jest z fragmentów trudnych do powiązania w całość

Jeśli w pracy występuje dłuższy fragment tekstu (np. 1–2 zdania), który jest niejasny/niekomunikatywny, przyznaje się 1 punkt. Jeśli takich fragmentów jest więcej lub są one dłuższe, przyznaje się 0 punktów.

Dodatkowe uwagi dotyczące oceniania spójności i logiki wypowiedzi

1. Zaburzenie spójności i/lub logiki może wynikać np. z:
   - braku połączenia wypowiedzi piszącego z podanym początkiem, braku połączenia między częściami tekstu, np. odwoływanie się do czegoś, co nie jest wcześniej wspomniane.
   - nieuzasadnionego użycia czasowników w różnych czasach gramatycznych (przeskakiwania z jednego czasu gramatycznego na inny).
   - błędów językowych i/lub ortograficznych, które powodują zakłócenie komunikacji, np. sprawiają, że odbiorca gubi się, czytając tekst.
   - przytoczenia argumentu, który jest sprzeczny z ogólnie przyjętymi zasadami rozumowania (jeśli nie ma w pracy żadnego uzasadnienia/kontekstu tłumaczącego taką właśnie realizację danego podpunktu).
2. Zdający nie musi realizować podpunktów polecenia w kolejności, w jakiej są wymienione w zadaniu. Sama zmiana kolejności nie może być podstawą do obniżenia punktacji za spójność i logikę wypowiedzi.
3. Brak podziału na akapity nie prowadzi automatycznie do obniżenia punktacji za spójność i logikę wypowiedzi.
4. Brak powiązania między rozwinięciem napisanym przez zdającego, a zdaniem wprowadzającym i/lub kończącym podanym w arkuszu może być podstawą do obniżenia punktacji za spójność i logikę wypowiedzi.
5. Jeżeli w pracy nie są zaznaczone żadne błędy w spójności/logice, należy przyznać 2 punkty w tym kryterium.
6. Jako usterki w spójności/logice egzaminator oznacza te fragmenty, w których gubi się czytając tekst. Błędy językowe i ortograficzne mogą powodować zaburzenie spójności i logiki, ale wiele zależy od kontekstu wypowiedzi. Ten sam błąd może w mniejszym lub większym stopniu zaburzać zrozumienie tekstu. Może on wpływać na ocenę spójności i logiki i/lub przekazania komunikatu.

7. Błędy logiczne mogą często wynikać z niewystarczającego kontekstu w treści pracy, braku kluczowego elementu do uzasadnienia stwierdzenia, które samo w sobie jest sprzeczne z zasadami logiki.
8. Wyrazy napisane po polsku lub w języku innym niż język egzaminu egzaminator zaznacza jako błędy w spójności, jeśli w znacznym stopniu utrudniają zrozumienie komunikatu. Jeśli komunikacja nie jest zaburzona, podkreśla je jedynie jako błędy językowe.
9. Jeśli praca (lub jej obszerne fragmenty) jest w znacznej większości niespójna/ niekomunikatywna/niezrozumiała dla odbiorcy, egzaminator może zaznaczyć całość pracy (lub dany fragment) „pionową falą" na marginesie i nie podkreślać poszczególnych zaburzeń. Jednocześnie w takiej pracy oznacza się błędy.

Zakres środków językowych

W ocenie zakresu środków językowych bierze się pod uwagę zróżnicowanie środków leksykalnych oraz struktur gramatycznych użytych w wypowiedzi.

3 pkt	szeroki zakres środków językowych; liczne precyzyjne sformułowania
2 pkt	zadowalający zakres środków językowych; oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań
1 pkt	ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości
0 pkt	bardzo ograniczony zakres środków językowych; wyłącznie najprostsze środki językowe ALBO zakres środków językowych uniemożliwiający zdającemu zrealizowanie polecenia

Praca może otrzymać liczbę punktów wskazaną w tabeli, jeśli spełnia wszystkie wymogi określone dla danej kategorii punktowej. Jeśli spełnia je tylko częściowo, jest kwalifikowana na poziom niższy, np. praca, która charakteryzuje się szerokim zakresem leksyki, ale zadowalającym zakresem struktur gramatycznych, otrzymuje 2 punkty.

Pod pojęciem „szeroki zakres środków językowych" użytych w pracy rozumie się zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B1 (lub wyższym), które umożliwiają zdającemu swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia.

Pod pojęciem „zadowalający zakres środków językowych" użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne na poziomie B1, które umożliwiają zdającemu w miarę swobodne i precyzyjne zrealizowanie polecenia.

Pod pojęciem „ograniczony zakres środków językowych" użytych w pracy rozumie się mało zróżnicowane środki leksykalno-gramatyczne, często poniżej poziomu B1, które umożliwiają zdającemu zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały głównie proste środki językowe.

Pod pojęciem „bardzo ograniczony zakres środków językowych" użytych w pracy rozumie się środki leksykalno-gramatyczne znacznie poniżej poziomu B1, które umożliwiają zdającemu

zrealizowanie polecenia, ale wypowiedzi brakuje precyzji i użyte zostały jedynie najprostsze środki językowe.

Pod pojęciem „precyzyjne sformułowania” rozumie się wyrażanie myśli z wykorzystaniem słownictwa swoistego dla tematu i unikanie wyrazów o wysokim stopniu pospolitości, takich jak *good, nice*, *interesting,* stosowanie typowych dla danego języka związków wyrazowych oraz struktur gramatycznych precyzyjnie pasujących do danej sytuacji komunikacyjnej (np. *heavy traffic* zamiast *many cars on the road; There is a book on the table.* zamiast *On the table is a book.).*

Do zakresu środków językowych zalicza się środki leksykalne oraz struktury gramatyczne użyte poprawnie lub z drobnymi błędami, np. ortograficznymi, pod warunkiem że zdający stosuje te struktury odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej, a kontekst, w którym ich użyto, jest jasny i zrozumiały dla odbiorcy, np. *The book was writen in the 19th century*.

Poprawność środków językowych

W ocenie poprawności środków językowych bierze się pod uwagę błędy gramatyczne, leksykalne i ortograficzne oraz ich wpływ na komunikatywność wypowiedzi.

2 pkt	• brak błędów • nieliczne błędy niezakłócające komunikacji lub sporadycznie zakłócające komunikację
1 pkt	• liczne błędy niezakłócające komunikacji lub czasami zakłócające komunikację • bardzo liczne błędy niezakłócające komunikacji
0 pkt	• liczne błędy często zakłócające komunikację • bardzo liczne błędy czasami lub często zakłócające komunikację

W ocenie poprawności środków językowych bierze się pod uwagę orientacyjny stosunek liczby błędów do długości tekstu stworzonego przez zdającego (nie ma potrzeby liczenia wyrazów i błędów). „Liczne” błędy w przypadku tekstu bardzo krótkiego to nie to samo, co „liczne” błędy w przypadku tekstu dłuższego.

Oznaczanie błędów w wypowiedziach pisemnych

Błędy oznacza się tylko w wypowiedzi zdającego stosując oznaczenia podane w tabeli; nie oznacza się rodzaju błędu na marginesie.

RODZAJ BŁĘDU	SPOSÓB OZNACZENIA	PRZYKŁAD
błąd językowy (leksykalny, gramatyczny)	podkreślenie linią prostą	*Marek lubić czekoladę.*
błąd językowy spowodowany brakiem wyrazu	znak √ w miejscu brakującego wyrazu	*Marek √ czekoladę.*

błąd ortograficzny	otoczenie wyrazu kołem	*Słońce gżeje.*
błąd językowy i ortograficzny w jednym wyrazie	podkreślenie linią prostą i otoczenie kołem	*Słońce gżać w lecie.*
błędy w spójności / logice	podkreślenie linią falistą	*Założyłem kurtkę bo było gorąco.*

Błędy ortograficzne zmieniające znaczenie wyrazu są traktowane jako błędy językowe i oznaczane podkreśleniem wyrazu linią prostą.
Nie oznacza się błędów interpunkcyjnych.
Usterki w spójności i logice występujące pomiędzy akapitami mogą być zaznaczane „pionową falą” na marginesie.

Uwagi dodatkowe

1. Wypowiedź jest oceniana na 0 punktów w każdym kryterium, jeżeli jest:
   - nieczytelna LUB
   - całkowicie niezgodna z poleceniem LUB
   - niekomunikatywna dla odbiorcy LUB
   - odtworzona z podręcznika lub innego źródła (nie jest wówczas uznawana za wypowiedź sformułowaną przez zdającego).
2. Praca napisana niesamodzielnie, np. zawierająca fragmenty odtworzone z podręcznika lub innego źródła, w tym internetowego, lub przepisane z arkusza egzaminacyjnego lub od innego zdającego, jest powodem do unieważnienia części pisemnej egzaminu z języka obcego. W przypadku stwierdzenia podczas przeprowadzania egzaminu lub podczas sprawdzania pracy egzaminacyjnej niesamodzielnego rozwiązywania przez zdającego zadań zawartych w arkuszu egzaminacyjnym dyrektor komisji okręgowej, w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, unieważnia zdającemu część pisemną egzaminu maturalnego z danego przedmiotu.
3. Jeżeli praca zawiera fragmenty na zupełnie inny temat, wyuczone na pamięć lub fragmenty całkowicie nienawiązujące do polecenia, a jednocześnie zaburzające spójność i logikę tekstu, są one otaczane kołem i nie są brane pod uwagę przy liczeniu wyrazów i ocenie środków językowych i poprawności środków językowych.
4. Jeżeli wypowiedź zawiera **60** wyrazów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach przyznaje się 0 punktów. W takich pracach nie oznacza się błędów.
5. Jeżeli za wypowiedź przyznano 0 punktów w kryterium treści, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się również 0 punktów. W takich pracach oznacza się błędy.
6. Jeżeli za wypowiedź przyznano 1 punkt w kryterium treści, we wszystkich pozostałych kryteriach można również przyznać maksymalnie po 1 punkcie. W takich pracach oznacza się błędy.
7. W ocenie poprawności środków językowych nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych w wypowiedziach zdających, którym przyznano takie dostosowanie warunków przeprowadzania egzaminu, zgodnie z *Komunikatem dyrektora Centralnej*

Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w danym roku szkolnym. Błąd ortograficzny zmieniający znaczenie wyrazu w pracy dyslektyków to błąd językowy. Jest on brany pod uwagę w ocenie poprawności środków językowych.

8. Zdający może używać oryginalnej pisowni w obcojęzycznych nazwach geograficznych, nazwach obiektów sportowych, gazet, zespołów muzycznych, programów telewizyjnych, tytułach, pod warunkiem, że podaje wyjaśnienie w języku egzaminu, tak aby informacja była komunikatywna dla odbiorcy. Z tekstu musi wynikać, że jest mowa o gazecie, filmie, grupie muzycznej itd. lub musi wystąpić określenie *film, band*, np. *film* „M jak miłość", *„Świat Dysku" magazine.*
   Jeżeli zdający podaje nazwę w języku innym niż zdawany i nie podaje objaśnienia, całe wyrażenie jest podkreślane linią prostą i traktowane jako jeden błąd językowy, np. *I read Nowe Horyzonty*. – 1 błąd językowy. Oprócz tego całe wyrażenie podkreślane jest linią falistą i traktowane jako błąd w spójności. Jeśli użycie tej nazwy jest kluczowe dla realizacji polecenia, ta informacja nie jest uwzględniana w ocenie treści.
9. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za zakres środków językowych oraz za poprawność środków językowych lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Uwagi dotyczące zasad liczenia wyrazów w wypowiedziach zdających

1. Liczone są wyrazy oddzielone spacją, np. *at home* (2 wyrazy), *for a change* (3 wyrazy), 1789 (1 wyraz), 10.01.2020 (1 wyraz), 10 September (2 wyrazy)
2. Jako **jeden** wyraz liczone są
   - formy skrócone (*don't, can't, isn't, haven't* itd.)
   - wyrazy łączone dywizem, np. *well-built, twenty-four*,
   - oznaczenia, symbole literowe, bez względu na liczbę liter, np. *SMS*/*sms*,
   - adres mailowy lub internetowy oraz numer telefonu,
3. Cyfry rzymskie traktuje się jak pozostałe cyfry i liczby.
4. Podpis XYZ nie jest uwzględniany w liczbie wyrazów.
5. Nie uznaje się i nie uwzględnia w liczbie wyrazów symboli graficznych używanych w Internecie (np. „buźki").
6. Bierze się pod uwagę wyrazy w języku innym niż język egzaminu, np. *I read Nowe Horyzonty* – 4 wyrazy.